

ЗАКОН

О ВРАЋАЊУ ОДУЗЕТЕ ИМОВИНЕ И ОБЕШТЕЋЕЊУ

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим законом уређују се услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката о подржављењу, после 9. марта 1945. године одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општеном државну, друштвену или задружну својину (у даљем тексту: враћање имовине).

Прописи

Члан 2.

Право на враћање имовине по одредбама овог закона може се остварити за имовину одузету применом следећих прописа:

- 1) Одлука о прелазу у државну својину непријатељске имовине, о државној управи над имовином неприсутних лица и о секвестру над имовином коју су окупаторске власти присино отуђиле („Службени лист ДФЈ”, број 2/45);
- 2) Закон о аграрној реформи и колонизацији („Службени лист ДФЈ”, број 64/45 и „Службени лист ФНРЈ”, бр. 16/46, 24/46, 99/46, 101/47, 105/48, 19/51, 42-43/51, 21/56, 52/57, 55/57 и 10/65);
- 3) Закон о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији („Службени гласник НРС”, бр. 39/45 и 4/46);
- 4) Закон о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији („Службени гласник НРС”, бр. 5/48, 11/49 и 34/56);
- 5) Одлука о установи суда за суђење злочина и преступа против српске националне части („Службени гласник НРС”, број 1/45);
- 6) Одлука о суду за суђење злочина и преступа против српске националне части („Службени гласник НРС”, број 3/45);
- 7) Закон о сузбијању недопуштене шпекулације и привредне саботаже („Службени лист ДФЈ”, број 26/45);
- 8) Закон о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора („Службени лист ДФЈ”, број 36/45 и „Службени лист ФНРЈ”, број 56/46);
- 9) Закон о заштити народних добара и њиховом управљању („Службени лист ДФЈ”, број 36/45);
- 10) Закон о конфискации имовине и о извршењу конфискации („Службени лист ДФЈ”, број 40/45);

11) Закон о потврди и изменама и допунама Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације („Службени лист ФНРЈ”, бр. 61/46 и 74/46);

12) Закон о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације („Службени лист ДФЈ”, број 36/45);

13) Закон о потврди и изменама и допунама Закона о одузимању ратне добити стечене за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ”, број 52/46);

14) Закон о држављанству Демократске Федеративне Југославије („Службени лист ДФЈ”, број 64/45);

15) Закон о држављанству Федеративне Народне Републике Југославије („Службени лист ФНРЈ”, бр. 54/46 и 105/48);

16) Закон о одузимању држављанства официрима и подофицирима бивше југословенске војске, који неће да се врате у отаџбину и припадницима војних формација који су служили окупатору и одбегли у иностранство („Службени лист ДФЈ”, број 64/45 и „Службени лист ФНРЈ”, број 86/46);

17) Закон о кривичним делима против народа и државе („Службени лист ДФЈ”, број 66/45 и „Службени лист ФНРЈ”, бр. 59/46, 106/47 и 110/47);

18) Закон о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже („Службени лист ФНРЈ”, бр. 56/46 и 74/46);

19) Закон о прелазу у државну својину непријатељске имовине и о секвестрацији над имовином одсутних лица („Службени лист ФНРЈ”, бр. 63/46 и 74/46);

20) Закон о поступању са имовином коју су власници морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача („Службени лист ДФЈ”, број 36/45);

21) Закон о потврди и изменама и допунама Закона о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача („Службени лист ФНРЈ”, број 64/46);

22) Закон о заштити општенародне имовине и имовине под управом државе („Службени лист ФНРЈ”, број 86/46);

23) Закон о национализацији приватних привредних предузећа („Службени лист ФНРЈ”, бр. 98/46 и 35/48);

24) Уредба о арондацији државних пољопривредних добара општедржавног значаја („Службени лист ФНРЈ”, број 99/46);

25) Одлука Националног комитета ослобођења Југославије о привременој забрани враћања колониста у њихова ранија места живљења („Службени лист ДФЈ”, број 13/45);

26) Закон о поступању са напуштеном земљом колониста у Аутономној Косовско-Метохијској области („Службени лист НРС”, број 9/47);

27) Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Аутономној Косовско-Метохијској области („Службени лист ФНРЈ”, број 89/46);

28) Закон о ликвидацији аграрне реформе вршене до 6. априла 1941. године на великим поседима у Аутономној Покрајини Војводини („Службени лист ФНРЈ”, број 9/47);

- 29) Основни закон о експропријацији („Службени лист ФНРЈ”, бр. 28/47, 12/57 и 53/62 и „Службени лист СФРЈ”, бр. 13/65, 5/68, 7/68 и 11/68);
- 30) Основни закон о поступању са експроприсаним и конфискованим шумским поседима („Службени лист ФНРЈ”, број 61/46);
- 31) Кривични законик („Службени лист ФНРЈ”, број 13/51);
- 32) Закон о извршењу казни, мера безбедности и васпитно-поправних мера („Службени лист ФНРЈ”, број 47/51);
- 33) Уредба о имовинским односима и реорганизацији сељачких радних задруга („Службени лист ФНРЈ”, број 14/53);
- 34) Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта („Службени лист ФНРЈ”, број 52/58);
- 35) Закон о искоришћавању пољопривредног земљишта („Службени лист ФНРЈ”, бр. 43/59 и 53/62 и „Службени лист СФРЈ”, бр. 10/65, 25/65 - пречишћен текст, 12/67 и 14/70) - ако корисници права нису добили одговарајуће друго земљиште;
- 36) Закон о одређивању грађевинског земљишта у градовима и насељима градског карактера („Службени лист СФРЈ”, бр. 5/68 и 20/69);
- 37) Закон о откупу приватних апотека („Службени лист ФНРЈ”, број 50/49);
- 38) Закон о потврди и изменама и допунама Закона о уређењу и деловању кредитног система („Службени лист ФНРЈ”, број 68/46);
- 39) Уредба о ревизији дозвола за рад и ликвидацији приватних кредитних предузећа („Службени лист ФНРЈ”, број 51/46);
- 40) Правилник о поступку ликвидације приватних кредитних предузећа („Службени лист ФНРЈ”, број 57/46);
- 41) Указ Председништва Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије У. бр. 392 од 8. марта 1947. године („Службени лист ФНРЈ”, број 64/47).

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) под „имовином” се подразумевају одузете покретне и непокретне ствари, као и одузета предузећа;
- 2) под „подржављеном имовином” подразумева се имовина која је на основу прописа из члана 2. овог закона одузета и пренесена у општенародну, државну, друштвену или задружну својину;
- 3) под „актом о подржављењу” подразумева се правни акт који је имао непосредно дејство, као што је пресуда, одлука, решење и други правни акт државног, односно другог надлежног органа, којим је извршено подржављење имовине;
- 4) под појмом „Агенција” подразумева се Агенција за реституцију која је основана чланом 51. овог закона;

5) —под појмом „захтев за враћање одузете имовине, односно обештећење” (у даљем тексту: захтев) подразумева се захтев који, на основу расписаног јавног позива, лице овлашћено овим законом подноси Агенцији;

6) под појмом „право на враћање имовине или обештећење” подразумева се право које надлежни орган, у складу са овим законом, утврђује подносиоцу захтева;

7) под појмом „предмет обештећења” подразумева се одузета имовина наведена у захтеву, а за коју је надлежни орган, у складу са условима прописаним овим законом, утврдио право на обештећење;

8) под појмом „основица обештећења” подразумева се укупна вредност предмета обештећења утврђена од стране надлежног органа, у складу са овим законом;

9) под појмом „обештећење” подразумева се износ средстава утврђен у складу са овим законом, који ће на основу решења о обештећењу, у форми државних обвезница и новца, добити корисник обештећења;

10) под појмом „бивши власник” подразумева се физичко или правно лице које је било власник одузете имовине у моменту подржављења;

11) под појмом „подносилац захтева” подразумева се лице које је Агенцији поднело захтев, на основу расписаног јавног позива од стране Агенције;

12) под „корисником враћене имовине или обештећења” (у даљем тексту: корисник) подразумева се лице коме се враћа имовина, односно утврђује право на обештећење, у складу са овим законом;

13) под појмом „неизграђено грађевинско земљиште” подразумева се земљиште на коме нису изграђени објекти, на коме су изграђени објекти супротно закону и земљиште на коме су изграђени само објекти привременог карактера;

14) појмови: објекат, грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, и други грађевински појмови тумаче се и примењују у складу са прописима који уређују изградњу објеката.

Облици остварења права

Члан 4.

Имовина се враћа у натуралном облику или се даје обештећење у виду државних обвезница Републике Србије и у новцу, у складу са овим законом.

Право на враћање имовине или обештећење

Члан 5.

Право на враћање имовине или обештећење има:

1) домаће физичко лице које је бивши власник одузете имовине, а у случају његове смрти или проглашења умрлим - његови законски наследници, утврђени у складу са прописима који уређују наслеђивање у Републици Србији и са одредбама овог закона;

2) задужбина којој је одузета имовина, односно њен правни следбеник;

3) бивши власник који је своју некадашњу имовину која је одузета вратио у својину на основу теретног правног посла;

4) физичко лице - страни држављанин, а у случају његове смрти или проглашења умрлим, његови законски наследници, под условом реципроцитета.

Претпоставља се да постоји реципроцитет са државом која није уређивала враћање имовине ако домаћи држављанин може да стекне право својине и наследи непокретности у тој држави.

Право на враћање имовине или обештећење нема:

1) физичко лице - страни држављанин, односно његови законски наследници, за које је обавезу обештећења преузела страна држава по основу међународног уговора;

2) физичко лице - страни држављанин, односно његови законски наследници, који су и без постојања међународног уговора, обештећени или им је право на враћање имовине признато правом стране државе;

3) лице које је било припадник окупационих снага које су деловале на територији Републике Србије, за време Другог светског рата, као ни његови наследници.

Отклањање последица одузимања имовине жртвама Холокауста на територији Републике Србије, које немају живих законских наследника, уредиће се посебним законом, тако што ће се основати меморијални центар и образовати фонд за управљање тим центром.

Конфискована и експроприсана имовина

Члан 6.

Одредбе овог закона примењују се и на имовину која је конфискована после 9. марта 1945. године, под условом да је бивши власник рехабилитован до дана ступања на снагу овог закона, или буде рехабилитован на основу захтева за рехабилитацију из члана 42. став 6. овог закона, у складу са посебним законом.

Бивши власник има право на враћање имовине, односно обештећење, у складу са овим законом за имовину одузету на основу прописа о експропријацији који су се примењивали до 15. фебруара 1968. године, ако бившем власнику на име накнаде за експроприсану имовину није уступљена друга непокретност у својину, станарско право или други облик најшире правне власти.

Бивши власник нема право на враћање имовине, односно обештећење, у складу са овим законом за имовину одузету на основу прописа о експропријацији који су се примењивали после 15. фебруара 1968. године, за коју је одређена накнада у новцу или другим стварима или правима.

Виша сила

Члан 7.

Ако је одузета ствар престала да постоји услед дејства више силе, бивши власник нема право на обештећење у складу са овим законом.

Начело приоритета враћања у натуралном облику

Члан 8.

Одузета имовина враћа се бившем власнику у својину и државину, а ако то према овом закону није могуће, бивши власник има право на обештећење.

Ако враћање државине на одузетој непокретности није одмах могуће, бившем власнику вратиће се својина на одузетој ствари, а са лицем које је држалац у време ступања на снагу овог закона, успоставиће се закупни однос под тржишним условима, ако овим законом није друкчије уређено.

Обвезник враћања имовине или обештећења

Члан 9.

Обвезник враћања подржављене имовине у натуралном облику (у даљем тексту: обвезник) је Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, јавно предузеће, привредно друштво или друго правно лице чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, привредно друштво са већинским друштвеним капиталом и задруга, укључујући и привредна друштва и задруге у поступку стечаја и ликвидације, а који је, на дан ступања на снагу овог закона, власник, држалац или носилац права коришћења, односно располагања на подржављеној имовини - у односу на право које му припада.

У случају из члана 23. став 4. овог закона обвезник је носилац права коришћења на грађевинском земљишту из тог става.

Обвезник обештећења у виду државних обвезница и у новцу је Република Србија.

Начело заштите стицаоца

Члан 10.

Стицалац имовине који је, након подржављења имовине, у складу са законом, стекао право својине, остаје власник и држалац ствари, и његова стечена права не смеју бити повређена.

Примена других прописа

Члан 11.

Поступак по захтеву спроводи се по одредбама овог закона. На питања која нису уређена овим законом примењиваће се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

Овим законом се не дира у примену других прописа о заштити права својине и других права стечених у складу са законом, осим уколико су у супротности са њим.

Сукоб основа за враћање имовине или обештећења

Члан 12.

Подносилац захтева који има право да, по различитим основима, захтева враћање одређене имовине, за исти предмет обештећења може да то право оствари само по једном основу.

Издавање документације и података

Члан 13.

Сви органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи јединице локалне самоуправе и други органи и организације, дужни су да у оквиру својих надлежности и без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за издавање, издају сву потребну документацију и податке из члана 42. ст. 3 - 6. овог закона којима располажу.

Неурачунавање примљеног и изгубљена добит

Члан 14.

Накнада која је на основу прописа из члана 2. овог закона исплаћена у новцу или хартијама од вредности бившем власнику, не узима се у обзир при утврђивању права на враћање имовине, односно обештећење.

Не може се захтевати враћање плодова, нити накнада штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења, односно управљања подржављеном имовином, као и по основу њеног одржавања у периоду од дана подржављења до враћања имовине.

Глава друга

ВРАЋАЊЕ ИМОВИНЕ

Предмет враћања

Члан 15.

Овим законом враћају се непокретне и покретне ствари у јавној својини Републике Србије, аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе, у државној, друштвеној и задружној својини, осим ствари у својини задругара и друштвеној и задружној својини које је ималац стекао уз накнаду.

Предмет враћања су подржављене непокретности: грађевинско земљиште, пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, стамбене и пословне зграде, станови и пословне просторије и други објекти који постоје на дан ступања на снагу овог закона.

Предмет враћања су подржављене покретне ствари уписане у јавни регистар, као и друге покретне ствари које према прописима о културним добрима представљају културна добра и културна добра од великог и изузетног значаја, а која постоје на дан ступања на снагу овог закона.

1. Заједничке одредбе о враћању непокретности

Враћање својине и државине

Члан 16.

Заједничке одредбе о враћању непокретности примењују се увек када се овим законом не уређује друкчије за поједину врсту непокретности.

Обвезник враћања дужан је да, у складу са овим законом, бившем власнику врати право својине и државину на одузетој непокретности, осим ако објекат није увећан у смислу члана 17. овог закона.

Ако се одузета непокретност не може вратити у целини, бившем власнику вратиће се део одузете непокретности, уз обештећење за невраћени део, у складу са овим законом.

Увећани објекат

Члан 17.

Објекат се, у смислу овог закона, сматра увећаним уколико је дограђен или надзидан у складу са законом, чиме је увећана укупна бруто површина. Извођење грађевинских радова унутар постојећег габарита и волумена не сматра се увећањем објекта у смислу овог закона.

Ако је након подржављења увећан објекат, власник увећаног дела и бивши власник споразумно ће регулисати своје међусобне односе на предметном објекту, а ако се такав споразум не постигне, њихове међусобне односе уредиће надлежни суд.

Изузеци од враћања у натуралном облику

Члан 18.

Не враћа се право својине на непокретностима које на дан ступања на снагу овог закона имају следећу намену, односно статус:

- 1) непокретности које су по Уставу и закону искључиво у јавној својини;
- 2) службене зграде и пословне просторије које служе за обављање законом утврђене надлежности државних органа, органа аутономне покрајине, органа јединице локалне самоуправе и органа месне самоуправе;
- 3) непокретности које служе за обављање делатности установа из области здравства, васпитања и образовања, културе и науке или других установа, као јавних служби, основаних од стране носилаца јавне својине, а чијим би враћањем био битно ометен рад и функционисање тих служби;
- 4) непокретности које су неодвојиви саставни део мрежа, објеката, уређаја или других средстава која служе за обављање претежне делатности јавних предузећа, друштава капитала основаних од стране носилаца јавне својине, као и њихових зависних друштава, из области енергетике, телекомуникација, саобраћаја, водопривреде и комуналних делатности;
- 5) непокретности чије би враћање битно нарушило економску, односно технолошку одрживост и функционалност у обављању претежне делатности субјекта приватизације који није приватизован, а у чијој се имовини налазе;
- 6) непокретности које су намењене за репрезентативне потребе Народне скупштине, председника Републике и Владе;
- 7) непокретности у власништву Републике Србије намењене за смештај страних дипломатско-конзуларних представништава, војних и трговинских представништава и представника при дипломатско-конзуларним представништвима;
- 8) Дворски комплекс на Дедињу, чији се статус уређује посебним законом, као и друга непокретна културна добра од изузетног значаја у државној својини;
- 9) непокретна имовина која је продата, односно стечена у поступку приватизације као имовина или капитал субјекта приватизације, у складу са законом којим се уређује приватизација;

10)—у другим случајевима утврђеним овим законом.

Не враћају се подржављена предузећа.

Одлагање преноса државине

Члан 19.

Обвезник враћања имовине има право да и након доношења решења о враћању непокретности, као купац користи предметну непокретност за своју делатност, у периоду који је неопходан за прилагођавање његовог пословања, а у складу са чланом 20. ст. 1. и 2. овог закона. Права и обавезе између бившег власника и обвезника за то време уређују се уговором.

У случају да се уговор не закључи у року од три месеца од дана извршности решења о враћању имовине, свака страна може захтевати да суд својом одлуком уреди њихов однос.

Правни положај закупца непокретности

Члан 20.

Закупац непокретности која је предмет враћања има право да користи непокретност за обављање своје делатности, али не дужије од две године, а за пољопривредно земљиште три године од извршности решења о враћању имовине, с тим што се бивши власник и обвезник могу и друкчије споразумети.

Изузетно, за вишегодишње засаде и винограде који су на дан ступања на снагу овог закона старији од три године, купац пољопривредног земљишта или лице које, до доношења решења о враћању имовине бившем власнику, а најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, закључи уговор о закупу пољопривредног земљишта на основу права пречег закупа, има право да користи пољопривредно земљиште до 20 година за вишегодишње засаде, односно до 40 година за винограде.

Лице из става 2. овог члана има право да користи пољопривредно земљиште уколико су вишегодишњи засади, односно виногради у роду.

Родност засада утврђује министарство надлежно за послове пољопривреде, на захтев Агенције.

У року из ст. 1. и 2. овог члана бивши власник који је ступио на место закупаца, има право на закупнину, али не може једнострано мењати висину закупнине и друге одредбе затеченог уговора о закупу.

Уговор о закупу закључен са намером да се осујети остварење права бившег власника не производи правно дејство.

Терет на непокретности

Члан 21.

Непокретности се враћају ослобођене хипотекарних терета који су установљени од момента њиховог подржављења.

За потраживања која су била обезбеђена хипотеком из става 1. овог члана гарантује Република Србија, уз право регреса према хипотекарном дужнику.

Постојеће стварне службености конституисане у корист или на терет непокретности не престају.

Постојеће личне службености у корист трећих лица се гасе.

2. Враћање подржављеног грађевинског земљишта

Које се земљиште не враћа

Члан 22.

Предмет враћања, у смислу овог закона, јесте грађевинско земљиште у јавној својини Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, као и грађевинско земљиште у државној, друштвеној односно задружној својини.

Не враћа се изграђено грађевинско земљиште, ако овим законом за поједине случајеве није друкчије одређено.

Не враћа се грађевинско земљиште на коме се, у складу са овим законом, налазе јавне површине, или је планским документом, важећим на дан ступања на снагу овог закона, предвиђена изградња објекта јавне намене, у складу са законом којим се уређује просторно планирање, изградња и грађевинско земљиште, као ни грађевинско земљиште на којме су изграђени објекти који нису предмет враћања у натуралном облику у складу са чланом 18. овог закона, као ни неизграђено грађевинско земљиште за које у складу са законом којим се уређује просторно планирање, изградња и грађевинско земљиште постоји правноснажно решење о локацијској дозволи у време ступања на снагу овог закона.

Не враћа се неизграђено грађевинско земљиште на коме је планским документом важећим на дан ступања на снагу овог закона предвиђена изградња објекта у функцији реализације пројекта економског развоја, објекта који је намењен за социјално становање, у складу са законом којим се уређује социјално становање и станова у складу са Уредбом о мерама подршке грађевинској индустрији кроз субвенционисање камате по кредитима за финансирање стамбене изградње у 2010. години („Службени гласник РС”, број 4/10), када је инвеститор изградње тих станова Република Србија, у складу са Уредбом о условима и начину под којима локална самоуправа може да отуђи или да у закуп грађевинско земљиште по цени, мањој од тржишне цене, односно закупнине или без накнаде („Службени гласник РС”, бр. 13/10 и 54/11), под условом да у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона власници тог земљишта доставе Влади попис катастарских парцела тог грађевинског земљишта и Влада својим актом у року од 60 дана од дана достављања захтева изврши верификацију катастарских парцела за ове намене.

Не враћа се грађевинско земљиште на коме је изграђен објекат сталног карактера у складу са законом, а на том земљишту није извршена конверзија права коришћења у право својине у складу са чланом 101. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС и 24/11 - у даљем тексту: Закон о планирању и изградњи).

Не враћа се грађевинско земљиште на коме је изграђен објекат без грађевинске дозволе, које у поступку легализације буде одређено као земљиште за редовну употребу објекта, у складу са законом којим се уређује просторно планирање, изградња и грађевинско земљиште.

У случају из става 5. овог члана Агенција ће прекинути поступак до правноснажног окончања поступка легализације.

Које се земљиште враћа

Члан 23.

Бившем власнику на неизграђеном грађевинском земљишту у јавној својини, на коме је као власник или корисник уписана Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, грађевинско земљиште се враћа у складу са одредбама овог закона.

Власник објекта или власник на посебном физичком делу зграде, без обзира на време изградње објекта, који је у време подржављења био власник на грађевинском земљишту на коме је тај објект изграђен, остварује право својине, односно сусвојине на том грађевинском земљишту, ако то право не оствари по основу конверзије у складу са чланом 101. Закона о планирању и изградњи.

Бившем власнику који је носилац права коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту у државној својини, грађевинско земљиште се враћа уколико право својине не оствари конверзијом права коришћења у право својине у складу са чланом 101а Закона о планирању и изградњи.

Изузетно од члана 18. став 1. тачка 9) овог закона, бившем власнику вратиће се право својине и право коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту, ако лице из члана 103. Закона о планирању и изградњи није поднело или не поднесе захтев за конверзију у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона и ако се не изврши конверзија права коришћења у право својине уз накнаду у року од две године од дана подношења тог захтева, а све под условом да је купац у уговору о продаји капитала закљученом у поступку приватизације прихватио враћање имовине.

Бивши власник нема право на враћање неизграђеног грађевинског земљишта на коме је као носилац права коришћења уписано лице из члана 104. став 1. Закона о планирању и изградњи, до окончања поступка конверзије уз накнаду, у складу са тим законом и подзаконским актом из члана 108. став 1. тог закона и ако се конверзија права коришћења у право својине изврши у року од две године од дана подношења захтева за конверзију. Бивши власник нема право на враћање неизграђеног грађевинског земљишта датог у дугорочни закуп, од 13. маја 2003. године до дана ступања на снагу овог закона, у складу са законом којим се уређује просторно планирање, изградња и грађевинско земљиште, осим у случају раскида уговора, под условом да је бивши власник захтев поднео у складу са одредбама овог закона.

Бившем власнику вратиће се право својине и право коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту за које одређено лице - носилац права коришћења има право на конверзију у складу са прописима о планирању и изградњи, а право коришћења му је престало на његов захтев сагласно тим прописима.

Ако из неког разлога предвиђеног законом или уговором, уговор о дугорочном закупу из става 5. овог члана буде раскинут, закуподавац је дужан да одмах, а најкасније у року од осам дана од дана раскида уговора, обавести Агенцију о овој чињеници, у циљу окончања поступка по захтеву бившег власника, ако је исти поднет у складу са одредбама овог закона.

Бивши власник, који је пренео право коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту на треће лице, нема право на враћање ни на обештећење у складу са овим законом.

3. Враћање пољопривредног земљишта, шума и шумског земљишта

Које се земљиште враћа

Члан 24.

Бившем власнику враћа се право својине на пољопривредном и шумском земљишту и шумама, одузетим применом прописа из члана 2. овог закона.

Уколико је одузето пољопривредно, односно шумско земљиште било предмет комасације, односно арондације након одузимања, бивши власник има право на враћање земљишта које је добијено из комасационе масе за то земљиште, у складу са решењем о расподели комасационе, односно арондационе масе.

Које се земљиште не враћа

Члан 25.

Не враћа се право својине на пољопривредном и шумском земљишту ако је, на дан ступања на снагу овог закона:

1) на катастарској парцели изграђен објект који је у функцији на дан ступања на снагу овог закона, она површина катастарске парцеле која служи за редовну употребу тог објекта, односно ако је на комплексу земљишта изграђен већи број објеката који су у функцији на дан ступања на снагу овог закона - површина земљишта која економски оправдава коришћење тих објеката;

2) неопходна нова парцелација земљишта ради обезбеђивања приступног пута за земљиште које је предмет захтева за враћање;

3) земљиште у друштвеној, односно задружној својини стечено теретним правним послом.

Ближи критеријуми за утврђивање површине земљишта које се не враћа у смислу става 1. тачка 1) овог члана, утврдиће се уредбом Владе.

Право коришћења и закуп

Члан 26.

Лицу које је на дан доношења извршног решења имало право коришћења пољопривредног земљишта, то право престаје даном извршности решења о враћању имовине бившем власнику. Лице које је имало право коришћења пољопривредног земљишта дужно је да преда државину бившем власнику по скидању усева, а најкасније до 30. октобра године у којој је решење постало извршно, а кад је решење постало извршно после овог датума - у року од осам дана од скидања првог наредног усева у следећој години.

Уколико је пољопривредно земљиште, у складу са законом којим се уређује пољопривредно земљиште, дато у закуп, остаје у државини закупца до истека уговора о закупу, ако овим законом није друкчије одређено, осим у случају да се странке друкчије не споразумеју, с тим да закупнину од дана извршности решења о враћању земљишта купац плаћа бившем власнику.

4. Враћање стамбених и пословних објеката

Стамбене зграде и станови

Члан 27.

Бившим власницима враћају се стамбене зграде, куће, станови, гараже и други пратећи објекти одузети применом прописа из члана 2. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, не враћају се стамбене зграде и куће на којима је, у случају заснивања етажне својине, у складу са законом, престало да постоји право својине на згради, односно кући.

Стамбене зграде, куће и станови на којима постоји законом заштићено станарско право, враћају се у својину бившем власнику, који од дана извршности решења о враћању постаје закуподавац заштићеном станару, под условима утврђеним законом којим се уређује становање.

Пословни објекти и пословне просторије

Члан 28.

Пословни објекти и пословне просторије враћају се бившем власнику у својину и државину, изузев ако су уложени у капитал подржављеног предузећа ради стицања удела, односно акција.

Пословни објекти и пословне просторије из става 1. овог члана, дате у закуп било које врсте или сродан однос враћају се бившем власнику у својину у складу са овим законом, а по истеку две године од дана извршности решења о враћању имовине и у државину, ако се бивши власник и купац другачије не споразумеју. У периоду од стицања својине до ступања у посед бившег власника, купац ступа у правни однос са њим по уговору који је закључио са претходним власником.

Враћање покретних ствари

Члан 29.

Враћају се у својину и државину постојеће подржављене покретне ствари из члана 15. став 3. овог закона.

Не враћају се покретне ствари из става 1. овог члана, које су, на дан ступања на снагу овог закона, саставни део збирки музеја, галерија, непокретних културних добара од изузетног значаја, или других сродних установа.

Не враћају се покретне ствари из става 1. овог члана које су продате у поступку приватизације, у складу са законом којим се уређује приватизација.

Глава трећа

ОБЕШТЕЋЕЊЕ

Облик и укупан обим обештећења

Члан 30.

Обештећење се врши у виду државних обвезница Републике Србије и у новцу за исплату аконтације обештећења.

Укупан износ обештећења из става 1. овог члана не сме да угрози макроекономску стабилност и привредни раст Републике Србије, те се за ове намене опредељује износ од две милијарде евра, увећан за збир припадајућих камата за све кориснике обештећења, обрачунатих по каматној стопи од 2% годишње, за период од 1. јануара 2015. године до рокова доспећа утврђених овим законом.

Утврђивање обештећења

Члан 31.

Износ обештећења утврђује се у еврима, тако што се основица обештећења помножи коефицијентом који се добија када се стави у однос износ од две милијарде евра и износ укупног збира основица обештећења утврђених решењима о праву на обештећење увећаног за процену неутврђених основица из става 5. овог члана. Коефицијент се изражава са две децимале.

Ради спровођења одредаба члана 30. овог закона, Влада ће, на предлог министарства надлежног за послове финансија, утврдити коефицијент из става 1. овог члана, у року од три године од дана објављивања јавног позива из члана 42. став 1. овог закона.

По одредбама овог закона може се остварити укупно обештећење по основу одузете имовине једног бившег власника, по свим основима из члана 1. овог закона, које, у општем интересу, не може прећи износ од 500.000 евра.

У случају кад један законски наследник по одредбама овог закона остварује право по основу одузете имовине од више бивших власника, обештећење том наследнику по основу свих бивших власника, у оквиру њиховог законског максимума, у општем интересу, не може прећи износ од 500.000 евра.

Ако у року од три године од дана објављивања јавног позива из члана 42. став 1. овог закона, нису донета сва решења о праву на обештећење, неутврђене основице процениће Агенција за потребе утврђивања коефицијента из става 1. овог члана.

Утврђивање вредности непокретности

Члан 32.

Основица за обештећење за одузете непокретности једнака је вредности непокретности, утврђеној проценом надлежног органа, у складу са овим законом, израженој у еврима, према званичном средњем курсу Народне банке Србије на дан процене.

Надлежни орган из става 1. овог члана ће, на захтев Агенције, у поступку који одговара поступку утврђивања пореске основице пореза на пренос апсолутних права, утврдити вредност непокретности, у складу са законом.

Вредност непокретности у смислу става 1. овог члана утврђује надлежни орган према месту где се непокретност налази. Вредност непокретности утврђује се према стању на дан одузимања, а према вредности на дан процене.

Уколико је одузето земљиште у време одузимања било пољопривредно, а на дан процене има статус грађевинског земљишта, вредност тог земљишта процениће се као вредност грађевинског земљишта.

Вредност објеката који не постоје у време процене, утврђује се на основу вредности истих или сличних објеката, са истом или сличном наменом, на истом месту или у ближој околини, у складу са одредбама овог члана.

Ако је објекту, после одузимања, на основу повећања површине у квадратним метрима увећана вредност утврђена проценом из става 2. овог члана, извршиће се смањење њене вредности, сразмерно увећању бруто површине.

Утврђивање вредности покретних ствари

Члан 33.

Вредност постојећих покретних ствари из члана 29. став 1. овог закона утврђује се у еврима према њиховој тржишној вредности, коју утврђује Агенција, преко судског вештака одговарајуће струке.

Начин и методологија утврђивања вредности покретних ствари из става 1. овог члана, ближе ће се утврдити уредбом Владе, на предлог министарства надлежног за послове финансија.

Утврђивање вредности предузећа, односно дела предузећа

Члан 34.

За одузета предузећа за која је у акту о одузимању имовине наведена чиста актива, сагласно одговарајућим прописима из члана 2. овог закона, основица обештећења је вредност чисте aktive, валоризоване на основу паритета динара према америчком долару на дан одузимања и паритета динара према америчком долару на дан доношења решења.

Изузетно, за предузећа за која у акту о одузимању није наведена чиста актива, основицу обештећења чини регистрован основни капитал на дан одузимања, валоризован на начин из става 1. овог члана.

За одузето предузеће које има сувласнике, вредност предмета обештећења из ст. 1. и 2. овог члана дели се на сувласнике сразмерно учешћу у власништву на том предузећу.

У случају одузимања акција, односно удела једног или више сувласника предузећа, сматра се да је, у смислу овог закона, одузет део предузећа, па се вредност предмета враћања утврђује сходном применом става 3. овог члана.

Државне обвезнице

Члан 35.

Ради регулисања јавног дуга који настаје по основу обештећења из члана 30. овог закона, Република Србија ће емитовати обвезнице које гласе на евро.

Обвезнице из става 1. овог члана емитију се у нематеријалном облику, без купона, појединачно за сваку годину, и региструју код Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности (у даљем тексту: Централни регистар).

Обвезнице из става 1. овог члана гласе на име и преносиве су, а исплаћују се у еврима.

Основне елементе обвезница, износ емисије, као и услове дистрибуције и наплате обвезница, уредиће Влада, на предлог министарства надлежног за послове финансија, најкасније до 31. децембра 2014. године.

Обвезнице доспевају у року од петнаест година и исплаћују се у годишњим ратама почев од 2015. године, осим обвезница за лица која су на дан ступања на снагу овог закона старија од 70 година, које доспевају у року од пет година.

У случају када је решење о обештећењу постало правноснажно после доспећа прве годишње рате обвезница у 2015. години, кориснику ће се исплатити доспеле годишње рате обвезница са припадајућом каматом.

Промет обвезница емитованих у складу са овим законом је слободан.

Промет и поседовање обвезница емитованих у складу са овим законом ослобођено је сваке врсте пореза.

Обвезнице из овог члана могу се куповати и продавати на берзи.

Извори средстава

Члан 36.

Извори средстава за измирење обавеза по основу издатих обвезница и исплате новчане аконтације су:

- 1) наменски издвојена средства у поступку приватизације;
- 2) средства остварена конверзијом права коришћења грађевинског земљишта у својину уз накнаду, предвиђена посебним законом;
- 3) наменска средства предвиђена буџетом Републике Србије.

Средства из става 1. овог члана уплаћују се на наменски рачун министарства надлежног за финансије код Народне банке Србије и могу се користити само за исплату обештећења.

Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе је дужна да средства остварена у складу са ставом 1. овог члана уплати у року од 15 дана од дана наплате.

Аконтација обештећења

Члан 37.

Република Србија ће исплатити бесповратно аконтацију обештећења у новцу бившем власнику, на основу правноснажног решења о праву на обештећење, у износу од 10 % од основице обештећења по свим основима бившег власника.

У случају кад уместо бившег власника право из става 1. овог члана остварују његови законски наследници, износ аконтације дели се на законске наследнике сагласно њиховим утврђеним уделима.

Износ аконтације из става 1. овог члана не може бити већи од 10.000 евра по бившем власнику по свим основима.

За износ исплаћене аконтације из става 1. овог члана умањиће се обештећење у виду обвезница.

Порези, таксе и трошкови поступка

Члан 38.

Стицање имовине и остваривање обештећења по овом закону не подлеже плаћању ни једне врсте пореза, административних и судских такси.

Подносилац захтева сноси трошкове поступка у складу са законом.

Изузетно од става 2. овог члана, подносилац захтева није у обавези да плати трошкове за рад и пружање услуга Републичког геодетског завода, који падају на терет тог органа. Подносилац захтева је дужан да плати накнаду за рад геодетске организације у случају кад је њено ангажовање неопходно за правилно решење захтева.

Глава четврта

ПОСТУПАК ЗА ВРАЋАЊЕ ИМОВИНЕ И ОБЕШТЕЋЕЊЕ

Странке у поступку

Члан 39.

Странка у поступку је лице по чијем је захтеву покренут поступак или које има правни интерес, обвезник, као и републички јавни правобранилац.

Надлежни орган

Члан 40.

По захтеву за враћање имовине поступак води Агенција, као јавна агенција, преко подручних јединица, а у складу са овим законом и законом којим се уређује општи управни поступак.

Агенција ће објавити јавни позив за подношење захтева за враћање имовине у најмање два дневна листа који се дистрибуирају на целој територији Републике Србије, као и на званичном веб сајту министарства надлежног за послове финансија и Агенције, у року од 120 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Подносилац захтева

Члан 41.

Захтев за враћање имовине, у складу са овим законом, подносе сви бивши власници одузете имовине, односно њихови законски наследници и правни следбеници.

Захтев из става 1. овог члана могу поднети заједно сви законски наследници бившег власника или сваки од њих појединачно.

Право на подношење захтева у складу са овим законом имају сви бивши власници одузете имовине, њихови законски наследници или правни следбеници, без обзира да ли су поднели пријаву у складу са Законом о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС”, број 45/05).

Подношење и садржина захтева

Члан 42.

Захтев се подноси у року од две године од дана објављивања јавног позива Агенције из члана 40. став 2. овог закона на веб сајту министарства надлежног за послове финансија.

Захтев се подноси Агенцији – надлежној подручној јединици - на прописаном обрасцу и са потребним доказима, преко шалтера поште.

Захтев садржи податке о:

1) бившем власнику - име, име једног родитеља и презиме, датум и место рођења, пребивалиште, односно боравиште у време одузимања имовине и држављанство, односно назив и седиште задужбине;

2) одузетој имовини на коју се захтев односи - врста, назив, величина, односно површина, место где се непокретност налази, број катастарске парцеле по старом и важећем премеру, изглед и стање имовине у време одузимања, односно одговарајући подаци за покретне ствари;

3) праву својине бившег власника на одузетој имовини;

4) основу, времену и акту одузимања;

5) подносиоцу захтева - име, име једног родитеља и презиме, податке о рођењу, пребивалишту, држављанству, јединствени матични број грађана, име, презиме и пребивалиште пуномоћника, односно назив и седиште задужбине, податке о лицу које представља задужбину и лицу које заступа задужбину;

6) правној вези подносиоца захтева са бившим власником.

Уз захтев се прилажу, у оригиналу или овереној фотокопији, следећи докази:

1) за податке из става 3. тач. 1) и 5) овог члана - извод из матичне књиге рођених, односно умрлих, извод из регистра у коме је задужбина уписана, пуномоћје, а ако подносилац захтева нема стално пребивалиште на територији Републике Србије и пуномоћје за лице овлашћено за пријем писмена, као и други доказ на основу којег се могу несумњиво утврдити тражени подаци;

2) за податке из става 3. тачка 2) овог члана - извод из регистра непокретности, извод из регистра покретних ствари, уверење Републичког геодетског завода о идентификацији катастарске парцеле старог и новог премера, осим за катастарске парцеле за које је спроведена комасација;

3) за податке из става 3. тачка 4) овог члана - исправа о подржављењу имовине или назив, број и година службеног гласила у коме је објављен акт, уз конкретно навођење предмета одузимања и сл;

4) за податке из става 3. тачка 6) овог члана - извод из матичне књиге, решење о наслеђивању, извод из регистра правних лица, односно други доказ на основу којег се може несумњиво утврдити правна веза подносиоца захтева са бившим власником;

5) све друге доказе које подносилац захтева поседује, а који могу бити од значаја за одлучивање по захтеву.

Лице које има страно држављанство дужно је да уз захтев достави доказ о непостојању сметњи из члана 5. овог закона за остваривање права на враћање имовине.

Лице из члана 6. став 1. овог закона је у обавези да уз захтев приложи и правноснажну судску одлуку о рехабилитацији, односно доказ да је поднело захтев за рехабилитацију.

Захтев мора да садржи податке из става 3. тач. 1), 2), 5) и 6) овог члана. Уз захтев се обавезно прилажу и докази из става 4. тач. 1), 3) и 4) овог члана.

Образац захтева, начин и поступак пријема и обраде захтева, као и списак пошта где ће се вршити подношење захтева прописане министар надлежан за финансије.

Одбацивање захтева

Члан 43.

Захтев који не садржи податке из члана 42. став 7. овог закона и уз који нису приложени докази из тог става одбациће се као неуредан.

Лице чији је захтев одбачен у смислу става 1. овог члана има право да нови захтев поднесе до истека рока из члана 42. став 1. овог закона.

Против акта из става 1. овог члана жалба није допуштена, али се може покренути управни спор.

Надлежност подручних јединица Агенције

Члан 44.

Надлежност подручне јединице Агенције утврђује се према пребивалишту, односно боравишту бившег власника у Републици Србији у време одузимања имовине. У случају да није могуће одредити месну надлежност на начин из става 1. овог члана, надлежна је подручна јединица Агенције коју одреди директор Агенције.

Прекид поступка

Члан 45.

Агенција ће прекинути поступак до окончања поступка легализације, рехабилитације, или када се као претходно питање појави питање чије решавање спада у искључиву надлежност суда, као и у случају прописаном у члану 23. ст. 4. и 5. овог закона.

Рок за доношење решења

Члан 46.

Агенција је дужна да о потпуном захтеву одлучи најкасније у року од шест месеци, а изузетно код посебно сложених предмета, годину дана од дана пријема потпуног захтева.

Решење о враћању имовине или обештећењу

Члан 47.

Агенција утврђује све чињенице и околности од значаја за одлучивање о захтеву и доноси решење којим утврђује корисника, имовину која се враћа, односно за коју се даје обештећење, висину основице обештећења и аконтације из члана 37. овог закона, обвезника, начин и рокове за извршавање утврђених обавеза. Износ обештећења утврђује се по утврђивању коефицијента из члана 31. овог закона, допуном решења о утврђивању права на обештећење.

Уколико захтев обухвата више непокретности, односно покретних ствари, орган из става 1. може донети више решења којим се врши повраћај имовине.

У решењу о враћању налаже се надлежним органима извршење решења, као и брисање евентуалних терета.

Првостепено решење Агенција доставља подносиоцу захтева, обвезнику и републичком јавном правобраниоцу.

Решењем из става 1. овог члана утврђује се корисник, односно корисници, и то:

- 1) бивши власник - ако је у животу;
- 2) законски наследници бившег власника - на основу правноснажног решења о наслеђивању бившег власника, ако такво решење постоји, а ако таквог решења нема, решењем ће се одредити корисници само у случају кад је из достављене документације могуће неспорно утврдити све законске наследнике.

У случају кад је решењем из става 1. овог члана одређено више корисника, сваком од њих одредиће се припадајући део имовине, односно обештећења, према правноснажном решењу о наслеђивању бившег власника, ако такво решење постоји или на основу споразума законских наследника закљученог пред првостепеним органом.

Ако се корисници и њихови удели не могу утврдити применом одредаба ст. 5. и 6. овог члана, првостепени орган ће подносиоце захтева за остваривање права по овом закону, сагласно члану 45. овог закона, упутити да ова питања, као претходна, реше пред надлежним судом.

У поступку из става 7. овог члана, надлежни суд у ванпарничном поступку, сходном применом правила по којима се расправља заоставштина, утврђује законске наследнике бившег власника и њихове уделе у праву на повраћај одузете имовине или на обештећење, при чему се суд не упушта у то да ли та лица испуњавају прописане услове за остваривање ових права по одредбама овог закона.

Решење Агенције из става 5. тачка 2) овог члана, односно решење суда из става 8. овог члана, о одређивању законских наследника бившег власника и њихових удела, важи само у поступку пред Агенцијом за остваривање права на враћање одузете имовине, односно права на обештећење.

Код утврђивања својства корисника, односно законских наследника по одредбама овог члана, није од значаја раније дата наследничка изјава лица које је поднело захтев за остваривање права по одредбама овог закона.

Подносиоци захтева за остваривање права по одредбама овог закона који по одредбама овог члана нису одређени за кориснике, могу своја права остварити у парничном поступку - подношењем тужбе против лица која су одређена за кориснике, односно законске наследнике.

У случају да орган из става 1. овог члана утврди да не постоји законски основ за враћање или обештећење, донеће решење о одбијању поднетог захтева.

Правноснажно решење о враћању имовине Агенција доставља и Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије, а за пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште министарству надлежном за послове пољопривреде.

Правна средства

Члан 48.

Против првостепеног решења из члана 47. овог закона, подносилац захтева, обвезник и републички јавни правобранилац могу изјавити жалбу министарству надлежном за послове финансија, као другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења.

Министарство надлежно за послове финансија је дужно да одлучи о поднетој жалби у року од 90 дана од дана пријема.

Против другостепеног решења може се покренути управни спор.

Поступак по тужби за покретање управног спора из става 3. овог члана сматра се хитним.

Извршење решења

Члан 49.

На основу правноснажног решења о враћању имовине власник има право да упише својину на предметној непокретности.

На основу правноснажног решења о враћању имовине чији је обвезник враћања друштво капитала или задруга у поступку стечаја, односно ликвидације, бивши власник има право да захтева излучење из стечајне, односно ликвидационе масе стечајног, односно ликвидационог дужника.

На основу извршног решења којим се одређује обештећење, орган или организација надлежна за предају државних обвезница, односно потврде о њиховом издавању, предаће обвезнице кориснику, односно корисницима.

Решење из става 3. овог члана сматра се извршеним уписом власништва корисника на обвезницама у Централни регистар.

Евиденција о захтевима и подношење извештаја

Члан 50.

Агенција води, у електронском облику, евиденцију о поднетим захтевима, утврђеној вредности имовине (основице обештећења) и обештећења по поднетим захтевима, као и решеним предметима.

На основу евиденције и података из става 1. овог члана, Агенција ће најкасније у року од три године од дана објављивања јавног позива из члана 42. став 1. овог закона доставити Влади, преко министарства надлежног за послове финансија, процену укупног износа основице обештећења по поднетим захтевима.

Агенција ће изводе из захтева из члана 42. став 1. овог закона примљене у претходном периоду једном месечно збирно објављивати на веб сајту Агенције.

Извод из става 3. овог члана нарочито садржи: име, име једног родитеља и презиме подносиоца захтева, број под којим је захтев евидентиран, податке о имовини чије се враћање захтева и позив свима који испуњавају услове да се, у законском року, захтеву придруже.

Облик и садржину извода из става 4. овог члана прописује министар надлежан за финансије.

Глава пета

АГЕНЦИЈА ЗА РЕСТИТУЦИЈУ

Оснивање

Члан 51.

Оснива се Агенција за реституцију, ради вођења поступка и одлучивања о захтевима за враћање имовине, као и ради исплате новчане накнаде и обештећења и обављања других послова утврђених законом.

Послове из става 1. овог члана Агенција обавља као поверене.

Правни статус

Члан 52.

Агенција послује у складу са прописима о јавним агенцијама, има својство правног лица, са правима, обавезама и одговорностима утврђеним овим законом и статутом. Агенција има рачун код пословне банке.

Седиште и организационе јединице

Члан 53.

Седиште Агенције је у Београду.

Агенција има подручне јединице у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, које се оснивају за територију општина према прописима којима се уређује регионални развој.

Средства за рад и оснивање Агенције

Члан 54.

Средства за рад и оснивање Агенције обезбеђују се из:

- 1) буџета Републике Србије;
- 2) донација и других облика бесповратних средстава;
- 3) других извора, у складу са законом.

Послови Агенције

Члан 55.

Агенција обавља послове које се односе на спровођење овог закона и закона којим се уређује враћање имовине црквама и верским заједницама, и то:

- 1) води поступак и одлучује о захтевима за враћање имовине, односно обештећење;
- 2) пружа стручну помоћ подносиоцима захтева и обвезницима враћања;
- 3) води евиденције прописане законом;
- 4) извештава Владу годишње, преко министарства надлежног за послове финансија, о обављеним пословима из своје надлежности;
- 5) обавља друге послове прописане законом.

Органи

Члан 56.

Органи Агенције су: управни одбор и директор.

Чланове управног одбора и директора именује и разрешава Влада на период од пет година.

Лице које може остварити право на враћање имовине и обештећење у складу са овим законом, не може бити директор, односно члан управног одбора Агенције.

Управни одбор

Члан 57.

Управни одбор има председника и четири члана.

Управни одбор:

- 1) доноси статут Агенције;
- 2) доноси програм рада;
- 3) усваја финансијски план;
- 4) усваја годишњи извештај о раду Агенције;
- 5) усваја завршни рачун;
- 6) доноси опште акте;
- 7) доноси пословник о свом раду;
- 8) обавља и друге послове утврђене законом и статутом.

Одлуке управног одбора из тач. 1) до 5) овог члана доносе се уз сагласност Владе.

Директор

Члан 58.

Директор:

- 1) заступа Агенцију;
- 2) организује и руководи Агенцијом;
- 3) предлаже акте које доноси управни одбор;
- 4) извршава одлуке управног одбора и предузима мере за њихово спровођење;
- 5) стара се о законитости рада и одговара за законитост рада и коришћење и располагање имовином агенције;
- 6) доноси акто о унутрашњој организацији и систематизацији радних места;
- 7) предлаже програм рада;
- 8) врши и друге послове утврђене законом и статутом.

Статут и други општи акти

Члан 59.

Општи акти Агенције су статут, правилник и други акти којима се на општи начин уређују одређена питања.

Статут је основни општи акт Агенције, који садржи одредбе о:

- 1) делатности Агенције;
- 2) начину обављања послова;
- 3) органима, организационим јединицама и њиховом деловању;
- 4) заступању;
- 5) правима, обавезама и одговорностима запослених;
- 6) поступку сарадње са органима територијалне аутономије и локалне самоуправе;
- 7) другим питањима од значаја за рад Агенције.

Глава шеста

КАЗНЕНА ОДРЕДБА

Прекршаји

Члан 60.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу Републике Србије, органу аутономне јединице, органу јединице локалне самоуправе и другом органу и организацији које не изда потребну документацију којом располаже из оквира своје надлежности у складу са чланом 13. овог закона.

Глава седма

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Доношење подзаконских аката

Члан 61.

Министар надлежан за финансије донеће прописе из члана 42. став 8. и члана 50. став 5. овог закона, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Влада ће донети прописе из члана 25. став 2. и члана 33. став 2. овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Забрана отуђења и оптерећења подржављене имовине

Члан 62.

Од ступања на снагу овог закона имовина која је одузета бившим власницима, а за коју је поднета пријава у складу са Законом о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС”, број 45/05), а по одредбама овог закона може бити враћена, не може бити предмет отуђивања,

хипотеке или залогe, до правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање.

Забрана отуђења и оптерећења имовине из става 1. овог члана у погледу имовине за коју нису поднети захтеви за враћање престаје по истеку рока за подношење захтева.

Враћена имовина је у слободном промету, а Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе има право прече куповине приликом првог отуђења.

Акт отуђења и оптерећења имовине који је супротан одредбама овог члана је ништав.

Почетак рада Агенције за реституцију

Члан 63.

Агенција за реституцију почиње са радом до 1. јануара 2012. године.

Агенција ће преузети предмете, средства за рад, архиву и запослене у Дирекцији за реституцију.

Преузимање пријава одузете имовине

Члан 64.

Пријаве са пратећом документацијом које су поднете Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије на основу Закона о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС”, број 45/05), Републичка дирекција за имовину Републике Србије ће, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, доставити подносиоцима пријава препорученом пошљицом на адресу наведену у пријави.

У случају када више лица поседује потврде о извршеном евидентирању одузете имовине под истим бројем, пријава са пратећом документацијом се доставља првом потписнику пријаве.

Примена Закона на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија

Члан 65.

Примена овог закона на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија уредиће се по престанку функционисања међународне управе успостављене у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација.

Завршна одредба

Члан 66.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о враћању одузете имовине и обештећењу садржан је у члану 97. тачка 7. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ЊИМЕ ОСТВАРУЈУ

После Другог светског рата држава је спровела низ привредно-политичких мера на основу којих су ствари у приватној својини прешле у државну, односно друштвену својину. Ово преношење имовине из приватне у државну својину је имало више правних облика, а најзначајнији међу њима су аграрна реформа, национализација и конфискација. Поједини закони којима су уређене ове мере су предвиђали исплату накнаде за одузету имовину, али прописана накнада углавном није исплаћена. Конфискација је била широко примењена казна одузимања имовине без накнаде, коју су изрицали судови (у неким случајевима у току 1945. године и управни органи). Спровођењем ових мера из приватне је прешло у државну својину одређено пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, гређевинско земљиште, као и привредна предузећа, станове и стамбене зграде.

Питање имовине одузимане после Другог светског рата спровођењем наведених привредно-политичких мера за коју ранији власници нису добили накнаду добило је додатно на актуелности отварањем процеса транзиције и повратка на привреду засновану на приватној иницијативи и тржишној конкуренцији. Ово питање захтева решавање, како из разлога поштовања принципа правичности и поштовања људских права, који представљају основ сваког демократског друштва, тако и због потребе унапређивања услова за даљи развој привреде и предузетништва.

Имајући у виду да се овде ради о решавању питања везаног за област својинско-правних односа и стварању обавеза за државу, ово питање је нужно уредити законом. С обзиром на наведено, предлаже се доношење закона којим ће се уредити права физичких и одређених правних лица којима је после Другог светског рата одузета имовина на територији Републике Србије по различитим основима а која је пренесена у општенародну, државну, друштвену или задружну својину.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Предлогом закона уређују се права физичких и одређених правних лица којима је после 9. марта 1945. године одузета имовина на територији Републике Србије применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката надлежних органа, а која је пренесена у општенародну, државну, друштвену или задружну својину (члан 1. Предлога).

Предлогом закона се на свеобухватан начин решава питање одузете имовине. Шта се подразумева под прописима на основу којих је одузимања имовина уређено је чланом 2. Предлога и они обухватају све законе и

подзаконске акте на основу којих су спровођене наведене правно-политичке мере. Што се тиче експропријације, ова мера одузимања приватне својине у јавном интересу под законом утврђеним условима је позната и у савременом праву демократских држава. Међутим, имајући у виду да је у једном периоду после Другог светског рата новчана накнада за експроприсану непокретност у приватној својини била далеко испод накнаде која би се могла сматрати одговарајућом, чланом 6. ст. 2. и 3. Предлога је предвиђено и право на враћање имовине односно обештећење у овим случајевима. Као граница овог периода у којем су спровођење експропријације за које се под прописаним условима може тражити обештећење узет је 15. фебруар 1968. године, као дан ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о експропријацији („Службени лист СФРЈ”, број 5/68).

Предлог закона предвиђа да су корисници враћања имовине односно обештећења домаћа лица, а, под прописаним условима, то могу бити и страни држављани (члан 5. Предлога). Домаћа лица су, пре свега, домаћа физичка лица - бивши власници одузете имовине или њихови законски наследници, чије својство се утврђује на основу Закона о наслеђивању. Од правних лица, као корисници обештећења могу се јавити задужбине којима је подржављена имовина, односно њихови правни следбеници. Страни држављани или њихови законски наследници могу бити корисници враћања имовине односно обештећења под условом реципроцитета, који је ближе дефинисан ставом 2. наведеног члана. Враћање имовине односно обештећење по основу одузете имовине не могу тражити страни држављани за које је обавезу обештећења преузела страна држава по основу међународног уговора, страни држављанин који је и без постојања међународног уговора обештећен или му је право на враћање имовине односно обештећење признато правом стране државе, као ни лице које је било припадник окупационих снага које су деловале на територији Републике Србије за време Другог светског рата. Право на враћање имовине односно обештећење у складу са овим законом има и бивши власник који је своју одузету имовину вратио у својину на основу теретног правног посла.

У ставу 2. истог члана предвиђено је да ће се отклањање последица одузимања имовине жртвама Холокауста на територији Републике Србије које немају живих наследника уредити посебним законом.

Право на враћање имовине односно обештећење по овом закону бивши власници одузете имовине и њихови законски наследници могу остварити без обзира на то да ли су поднели пријаву одузете имовине у смислу Закона о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС”, број 45/05) – члан 41. став 2. Предлога.

Наведеним правно-политичким мерама обухваћена је имовина великог обима и вредности, практично је целокупна привредна активност била концентрисана у рукама државе, изузев пољопривредног земљишта у оквиру земљорадничког максимума и занатске производње, такође у оквирима дефинисаним прописима. У решавању овог сложеног питања било је нужно постићи уравнотежен приступ који узима у обзир како потребу обештећења бивших власника чија имовина је после Другог светског рата прешла у државну, односно друштвену својину тако и јавни интерес да и процес враћања имовине односно обештећења бивших власника буде интегрисан у процес развоја националне економије, те објективне економске и финансијске могућности друштва.

Предмет враћања имовине односно обештећења су одузете непокретности, покретне ствари и предузећа, односно делови предузећа. Под непокретностима се подразумева: грађевинско земљиште, пољопривредно

земљиште, шуме и шумско земљиште, стамбене и пословне зграде, станови и пословне просторије и друге непокретности (члан 15. став 1.). Имајући у виду протек времена од извршеног одузимања и практично немогућност веродостојног доказивања, враћање имовине односно обештећење за покретне ствари је ограничено на оне категорије покретних ствари које имају већу или трајну вредност и које се могу утврдити, као што су одузете покретне ствари уписане у јавни регистар у који се уписује право својина на тим стварима, као и друге покретне ствари које, према прописима о културним добрима, представљају културна добра и добра од великог и изузетног значаја, а које постоје на дан ступања на снагу овог закона (члан 15. став 2. Предлога). Предмет обештећења су и предузећа, односно делови предузећа, а одузимањем дела предузећа се сматра и одузимање дела акција или удела једног предузећа.

Ако одузета ствар престане да постоји услед дејства више силе, корисник обештећења нема право на обештећење у складу са овим законом (члан 7. Предлога).

При утврђивању права на враћање имовине односно обештећење не узима се у обзир накнада која је у време одузимања исплаћена кориснику враћања имовине односно обештећења, осим ако овим законом није другачије одређено. Такође, не може се захтевати враћање плодова, нити накнада штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења, односно управљања подржављеном имовином, као и по основу њеног одржавања у периоду од дана подржављења до враћања имовине односно обештећења за исту (члан 14.).

Чланом 12. Предлога уређен је сукоб основа за обештећење тако што се прописује да подносилац захтева, који има право да, по различитим основама, захтева враћање имовине за исти предмет обештећења, може то право да оствари само по једном основу.

Предлог закона предвиђа да ако се одузета имовина не може вратити у натуралном облику бивши власник има право на обештећење у виду давања државних обвезница Републике Србије, која је обвезник ове накнаде (члан 30. Предлога). Такође, Предлог закона предвиђа да ће се исплатити аконтација обештећења у новцу бившем власнику на основу правоснажног решења о праву на обештећење, у износу од 10% од основице обештећења по свим основима бившег власника, с тим да тај износ не може прећи 10.000 евра. Уколико уместо бившег власника право на аконтацију остварују његови законски наследници, износ аконтације се дели на те наследнике сагласно утврђеним уделитема. (члан 37. Предлога).

Висина обештећења за одузету имовину утврђује се у зависности од висине вредности те имовине, односно основице за обештећење и коефицијента, утврђених на начин предвиђен овим законом (члан 31. Предлога). Основицу за обештећење представља вредност одузетих ствари утврђена, односно процењена у складу са овим законом. Вредност одузетих непокретности се утврђује према стању на дан одузимања, а према вредности на дан процене. Вредност објеката који не постоје у време процене утврђује се на основу вредности истих или сличних објеката, са истом или сличном наменом, на истом месту или у ближој околини. Вредност постојећих непокретности процењује орган надлежан за утврђивање основице пореза на пренос апсолутних права, у поступку који одговара поступку утврђења те основице (члан 32. Предлога).

Вредност одузетог предузећа, која представља основицу обештећења утврђује се према вредности чисте aktive наведене у акту о одузимању

имовине, валоризоване на основу паритета динара према УСА долару на дан одузимања и паритета динара према УСА долару на дан истека рока за подношење захтева. Уколико чиста актива није наведена у акту о одузимању имовине, основицу обештећења чини регистровани основни капитал на дан одузимања, валоризован на горенаведени начин. У случају више да је одузето предузеће имало сувласнике, за сваког сувласника основица обештећења се утврђује тако што се утврђена вредност предузећа дели између сувласника, сразмерно учешћу у власништву на том предузећу (члан 34. Предлога).

Укупан износ обештећења за одузету имовину који ће бити исплаћен у обвезницама и у новцу је 2 милијарде евра, увећан за збир припадајућих камата за све кориснике обештећења обрачунатих по каматној стопи од 2% годишње за период од 1. јануара 2015. године до рокова доспећа (члан 30. Предлога).

Чланом 35. Предлога закона се предвиђа да се емитују државне обвезнице које гласе на евро, са роком доспећа од 15 година, осим за лица која су на дан ступања на снагу закона старија од 70. година када је рок доспећа 5 година и да се исплаћују у једнаким годишњим ратама почевши од 2015. године. Обвезнице гласе на име и преносиве су, а исплаћују се у еврима или, на захтев власника тих обвезница, у динарима. Обвезнице се могу куповати и продавати на берзи. Основне елементе обвезница, износ емисије као и услове дистрибуције и наплате обвезница уредиће се посебним законом најкасније до 31. децембра 2014. године.

Извори средстава за измирење обавеза по основу издатих обвезница су: наменски издвојена средства у поступку приватизације; део средстава остварен конверзијом права коришћења грађевинског земљишта у својину уз накнаду, предвиђен посебним законом, 100% средстава остварених отуђењем одузете имовине у државној својини чији је власник, односно корисник Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, и наменска средства предвиђена буџетом Републике Србије (Члан 37.).

Према члану 11. Предлога поступак по захтеву спроводи се по одредбама овог закона. Питања која нису регулисана овим законом решаваће се сагласно одредбама закона којим се регулише управни поступак. Ради вођења поступка и одлучивања о захтевима за враћање имовине односно обештећење, као и ради исплате новчане накнаде и обештећења, али и обављања других послова у складу са законом, чланом 51. Предлога закона оснива се Агенција за реституцију (у даљем тексту: Агенција). Агенција ће наведене послове обављати као поверене. Агенција има седиште у Београду, као и подручне јединице у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, које се оснивају за територију општина према прописима којима се уређује регионални развој (члан 53. Предлога). Агенција почиње са радом до 1. јануара 2012. године и преузима предмете, средства за рад, архиву, запослене и постављена лица од Дирекције за реституцију (члан 63. Предлога).

Члан 13. Предлога утврђује хитност као принцип за поступање свих органа и организација који у оквиру својих надлежности располажу документацијом и подацима потребним за остваривање права на враћање имовине односно обештећење.

Чланом 42. Предлога је прописано да се поступак враћања имовине односно обештећења покреће подношењем захтева надлежној подручној јединици Агенције, на прописаном обрасцу и са потребним доказима, преко шалтера поште. Рок за подношење захтева је две године од дана објављивања јавног позива Агенције. Истим чланом је уређена и садржина захтева и докази које уз њега треба приложити, као и обавезни елементи због чијег одсуства ће

Агенција одбацити захтев као неуредан. Лице чији је захтев одбачен има право да нови захтев поднесе до истека рока од две године од дана објављивања јавног позива Агенције (члан 43. Предлога).

Ако Агенција утврди да поднети захтев садржи прописане елементе, захтев са приложеним доказима у оригиналу или овереној копији ће упутити подручној јединици према пребивалишту, односно боравишту бившег власника у Републици Србији у време одузимања имовине, наведеног у захтеву за враћање имовине односно обештећење тог власника. Ако месну надлежност органа није могуће утврдити на наведени начин, надлежна је подручна јединица коју одреди директор Агенције (члан 44. Предлога).

Чланом 50. прописано је да Агенција објављује збирни извод из захтева који нису одбачени из напред наведених разлога, једном месечно, на интернет презентацијама Агенције. Извод нарочито садржи: име, име једног родитеља и презиме подносиоца захтева, број захтева, податке о имовини чије се враћање захтева и позив свима који испуњавају услове да се, у законском року, захтеву придруже. Облик и садржину извода прописане министар надлежан за финансије

Агенција је дужна да утврди основаност поднетог захтева и о томе одлучи у року од шест месеци а у случају посебно сложених предмета, годину дана од дана пријема уредног захтева (члан 46. Предлога). Првостепено решење надлежна подручна јединица доставља подносиоцу захтева, обвезнику и Републичком јавном правобранилаштву. У решењу о враћању имовине издаје се и налог надлежним органима за извршење решења (члан 47. Предлога).

Чланом 45. Предлога уређено је питање прекида поступка тако што ће Агенција прекинути поступак до окончања поступка легализације, рехабилитације, или када се као претходно питање појави питање чије решавање спада у искључиву надлежност суда, као и у случају када, у складу са чланом 23. ст. 4. и 5. овог закона, дође до раскида уговора о дугорочном закупу грађевинског земљишта, односно неизвршења конверзије у складу са важећим Законом планирању и изградњи, ради његовог враћања бившем власнику.

Против одлуке првостепеног органа незадовољна странка може изјавити жалбу министарству надлежном за послове финансија у року од 15 дана од дана достављања одлуке. Против другостепеног решења може се покренути управни спор. (члан 48. Предлога)

Агенција води евиденцију о поднетим захтевима, о утврђеној вредности имовине и висини обештећења по поднетим захтевима као и о решеним предметима, у електронском облику и једном годишње подноси Влади извештај о спровођењу овог закона (члан 55. Предлога).

Чланом 60. Предлога предвиђена је прекршајна казна за одговорна лица у органима који по хитном поступку не издају потребну документацију из оквира своје надлежности којом располажу.

Чланом 41. Предлога утврђени су рокови за упућивање јавног позива за подношење захтева, а чланом 62. рокови за доношење подзаконских аката предвиђених Предлогом закона.

Чланом 62. Предлога прописано је да од ступања на снагу закона имовина која је одузета бившим власницима, а за коју је поднета пријава у складу са Законом о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС” број 45/05) и по одредбама овог закона може бити враћена, не може бити предмет отуђивања, хипотеке или залог, до

правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање. Акт отуђења и оптерећења имовине који је супротан одредбама овог члана је ништав. Враћена имовина је у слободном промету, а Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе има право прече куповине приликом првог отуђења.

Према члану 64. Предлога пријаве које су поднете Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије на основу Закона о пријављивању и евидентирању одузете имовине („Службени гласник РС”, број 45/05) Републичка дирекција за имовину Републике Србије ће, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, доставити подносиоцима пријаву препорученом поштом на адресу наведену у пријави.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог Закона потребно је обезбедити средства за исплату накнаде подносиоцима захтева за обештећење који на то имају право сагласно одредбама овог закона. Планиран износ средстава је 200 милијарди динара који ће се обезбедити пре свега на основу наменски издвојених средстава у поступку приватизације, затим из дела средстава остварених конверзијом права коришћења грађевинског земљишта у својину уз накнаду, који је предвиђен посебним законом. Такође, 100% средстава остварених отуђењем одузете имовине у државној својини, чији је власник, односно корисник Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и наменска средства предвиђена буџетом Републике Србије.

Такође, одредбама овог закона предвиђено је да поступак по захтевима за враћање имовине односно обештећење води Агенција за реституцију, као јавна агенција, са седиштем у Београду, преко подручних јединица у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, које се оснивају за територију општина према прописима којима се уређује регионални развој. То подразумева велики обим посла, у првом степену, који обухвата обраду поднетих захтева чији се број у овом тренутку процењује на преко 100.000, а у вези са тим и потребу за ангажовањем знатног броја запослених што изискује обезбеђење додатних финансијских средстава.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

На кога ће и како ће највероватније утицати решења предложена у закону?

Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити?

Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Предложена решења у Закону о враћању одузете имовине и обештећењу ће имати непосредан утицај на бивше власнике и њихове наследнике, односно физичка и правна лица која на основу Предлога закона имају право на враћање одузете имовине односно обештећење. Закон предвиђа враћање одузете имовине и финансијско обештећење бивших власника и њихових наследника путем издавања државних обвезница Републике Србије и у новцу. Посредно, ова решења ће имати утицај и на грађане и правна лица који су порески обвезници у Републици Србији. Република Србија, као обвезник враћања одузете имовине и обештећења, има обавезу да води рачуна о обезбеђењу средстава за ову намену у складу са Законом.

Примена Закона неће створити трошкове грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима. Једини трошкови које ће створити примена Закона су одређени трошкови физичких и правних лица-корисника враћања имовине односно обештећења у поступку за остварење њихових права.

Предложена решења ће имати вишеструки позитиван утицај. Она ће решити отворено питање права људи којима је после Другог светског рата имовина одузета од стране државе, а који за њу нису уопште добили накнаду, или нису добили одговарајућу накнаду. Наиме, предложена решења утичу како у финансијском, тако и у моралном смислу на лица која имају право на враћање имовине и обештећење. Обештећење ће зависно од вредности одузете имовине, а у складу са економско-финансијском снагом наше државе, моћи да достигне износе који омогућавају и започињање или даље развијање пословних активности, тако да индиректно подржавају развој тржишне конкуренције.

Решавањем права бивших власника враћањем одузете имовине односно обештећењем се истовремено отклања свака неизвесност у погледу даље правне судбине одузете имовине, која се сада налази у власништву државе или физичких и других правних лица. Овим се, заједно са решењима у неким другим законима, у нашем правном систему поново успоставља принцип *superficies solo cedit* и стварају услови за несметан и бржи промет непокретности, као и развој тржишта хартија од вредности.

На решавање овог питања обавезују не само основни демократски принципи на којима се заснива Република Србија, међу којима посебно место има поштовање људских права и слобода утврђених националним и важећим међународним правним актима, већ и општи став јавног мњења да осећање правичности налаже да се ово питање реши и тако даљи привредни, политички и друштвени развој Србије ослободи ове хипотеке прошлости. Такође, Одлуком Савета Европске уније о принципима, приоритетима и условима Европског партнерства са Србијом од 18.02.2008. године, у оквиру политичких критеријума, као један од приоритета предвиђено је и решавање питања

одузете имовине после Другог светског рата. Имајући у виду напред изнето, сматрамо да су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити.

Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили циљеви доношења закона?

У циљу примене овог закона донеће се Закон којим ће се уредити издавање, промет и коришћење обвезница, који ће се донети након сагледавања процењених обавеза и финансијских могућности државе у складу са одредбама овог закона. Такође ће се у прописаном року донети сви подзаконски акти предвиђени Законом, који су потребни за његово спровођење.

Да ли су заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

О Предлогу закона је спроведена јавна расправа у којој су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о тексту Предлога.